Nyolczadik évfolyam. 118-ik szám. Kolozsvártt, 1878. csütörtök május 23.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1878. máj. 22.

(?) A Sysiphus kövének hengergetéséhez hasonlit ez az osztrák-magyar közgazdasági kiegyezés; annyiszor hittük, hogy már elértük a tetőt, s mindannyiszor tapasztalnunk kelle, hogy mindaz, mi odáig végezve volt, kárba veszett fáradtság vala. Hányszor tértek miniszterein megnyugodva vissza Bécsből s hányszor kelle ismét, újabb „érintkezési pontok“ keresése végett, Bécsbe útazniok.

De most talán már csakugyan végére értünk a lélekölő munkának s nem ugyan a tetőn, de legalább a közép-tájon megállapodhatunk.

S ha visszanézünk innen, ez álláspontról, hány szép remény, biztosnak vett számitás, hány, előbb meg nem engedhetőnek tartott, engedmény jelöli az útat, melyen csak idáig is elérheténk!

És legkivált a pénzügyi-vámok tételeiben adott utóbbi engedmények és a 80 milliós bankadósság quotájának elvállalása — valóban oly áldozatoknak látszanak, melyekre elején képteleneknek hittük volna magunkat.

De, ha igazságosok akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy gr. Cziráky János közel járt az igazsághoz, a midőn a felsőházi tárgyalások alkalmával aval indokolta elfogadó szavazatát, hogy „többet alig is lehetett volna joggal várni.“

Valóban, a monárchia két fele közti, drágán megvásárolt, quasi-béke mellesleg azt a tanuságot is szolgáltatja, melyet a magyar vérmes reménykedéseinek csalódásaiból annyiszor és annyiszor vonhatott magának.

A költő jósigéje, melylyel azt a népet jellemzi „erején, ki felyül mér,“ ismét egy tapasztalati adattal erősbült, de egyszersmind ösztönül szolgálhat számunkra, hogy a mind fokozottabb önismeret alapján magának erőnknek fokozására is megtegyük s komoly kitartással folytassuk a kellő lépéseket.

A higgadt itélet alig csudálkozhatik a fölött, hogy a Lajthántúli tartományok már birtokukban levő előnyeiket jószántukból kezükből kibocsátani nem hajlandók, valamint a fölött sem, hogy erőnek erő vettetvén szembe, a kisebb erő csak aequivalensének mértékeig birja a nagyobbat leküzdeni. Rajtunk tehát a sor, hogy most csekélynek bizonyult erőnket az előttünk álló tiz év alatt oly mértékre emeljük, hogy a kiegyezés megújitása alkalmával több hatalommal biróknak bizonyulhassunk, mint a mennyit most tanusitani tudánk.

És ennek más módja nincs, mint munka és takarékosság által.

Mondják, hogy alárendeltjei, gyarmata vagyunk Ausztriának. Minden nép alárendeltje, gyarmata valamennyi fejlettebb népeknek s e helyzetből kivergődni, másként, mint az önmunkásság által, lehetetlen. Hiszen, ha valahol, a mi törvényeinkben ugyancsak bővében voltunk a függetlenség irott biztositásainak, de mert ezekkel megelégedtünk s nem igyekeztünk az erő- és vagyonszerzés tettleges biztositékait is magunkévá tenni: maradtunk, legkivált közgazdaságilag, gyöngék, szegények s lettünk, aránylag, vesztesek e mostani kiegyezés megkötésében.

De vessük csak magunkat komolyan a munkára, térjünk egyetemlegesen az észszerű gazdaság utjára s gyümölcsét takaritsuk meg erélylyel s ha kell lemondással, támogassuk hazai iparunkat hiuságunk feláldozásával is; fogadjuk el kezdetleges iparunk kevésbbé tetszetős készitményeit a külföldi ipar készitményei helyett; tartsuk meg hazánkban ama milliókat meg milliókat, melyek most sulyos adóként, soha vissza nem térőleg, külföldre vándorolnak s meglátjuk minő más lesz a helyzet a közgazdasági szerződések második tiz évének leteltével s meglátjuk, akkor nem a mi ministereink fognak Bécsbe, hanem a Lajthán-tuliak Budapestre, mint Canossába, vándorolni.

És meritjük e reményünket nemcsak a józan közgazdasági elmélet szükségképi consequentiáiból; nemcsak abból a — vágyainknak ugyanis nem teljesen megfelelő, de azért még is szemmel látható — haladásból, melyet az 1878-iki kiegyezés az 1867-ikihez nézve tanusit; hanem azokból a keserü hangon tartott orátiokból is, melyeket egy Plener, egy Thun Leo, egy Schmidt Konrád a bécsi urak házában a bank-törvény tárgyalása folyamán hangoztatának.

Az a tehetetlen dohogás, mely e quondam oly hatalmas nagyságos urak beszédeiből a dualismus ellenében hangzik, a lehető legerősebb indirect bizonyiték első sorban a dualismus és továbbá a mellett, hogy jó uton vagyunk, közgazdaságilag csak ugy, mint politikailag. Ezeket az urakat senki sem vádolhatja aval, hogy hazánknak valami rajongó jóakarói volnának s ha most a mi érdekünkben is más alapokat szeretnének a monarchiának a dualismus helyett, teremteni: hatalmasabb argumentumot keresve sem lehetne, ez alapok fönntartása mellett, találni.

Még az egyes sem haladhat, nagy munkák végzése nélkül, előre. Népek annyival kevésbbé. De, ha kitartó erővel s a szerzemény szorgos megtartásával munkáljuk a czélt: az eredmény nem maradhat el.

Ezt a tanuságot vonjuk mi a kiegyezés két éves vajudásának s elvégre elért sikerének történetéből le.

— Az országgyülési szabadelvű párt tegnapelőtti értekezletét Gorove megnyitván, Széll pénzügyminiszter részletesen indokolja a napirend első tárgyát képező quota tjavaslatot. Kifejti, hogy eltérés a magyar és az osztrák álláspont közt 1867-ben is fennállott ugy, mint most, magyar részről 28, osztrák részről 31% jogosultságát vitatták. Hiszi, hogy a 30% osztrák részről elfogadtatik, annak elfogadását ajánlja az értekezletnek, utána tevén, hogy a mennyiben az compensatióra szorul, a restitutiónál kárpótolva leend: egyszersmind kijelenti, hogy a kormány ez arányszámmal utolsó szavát adta.

Ezután előadta Simonyi L. b.-nak az adóügyek körül előforduló visszaélések tárgyában tett inditványára nézve a kormány álláspontját, mely a bizottság kiküldetését fölöslegesnek tartja.

Az értekezlet a miniszter mindkét előterjesztését helyeselvén, azokat elfogadta.

Végül Tisza miniszterelnök bejelenti, hogy a keleti kérdésben tett interpelliátiókra a quotaügy befejezése után fog nyilatkozni. Ezután az értekezlet a párt házi ügyeire tér át.

— A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnapelőtti ülésében folytatván a rendőri tjavaslat részletes tárgyalását, elintézte a közrend és közszemérem elleni kihágásokról szóló fejezetet. A szerencsejáték általi kihágások büntetéséről intézkedő fejezet érdemleges módositás nélkül elfogadtatott.

— Az erdélyi határról jelentik a „N. P. Journalnak“ tegnapelőtti kelet alatt: „A Vulkán-szoros és Tölgyes közt Romániába vezető összes határszorosok megerőditése tényleg foganatba vétetett. Brassóba 3 műszaki század érkezett. Holnap előfogatokkal rendeltetési helyükre szállitják. Gyvich, Laner és Hirsch századosok, az erőditési munkák vezetői az illető hatóságokat utasitották, hogy minél gyorsabban szállitsák a szükséges fuvaranyagot.“

Értesüléseink szerint az emlitett három század alkalmasint a műszaki hadtest 17., 18. és 19. századai, melyek Kremsben pár nappal ezelőtt menetkész állapotba helyeztettek.

A keleti kérdés.

Suvaloff gróf, mint látszik, re infecta, visszautazott Pétervárról előbbi állomására. A Konstantinápoly körül történő mozzanatokból lekövetkeztetni, hogy „re infecta“ hagyta el az orosz fővárost. Az angol flotta ugyanis ismét Konstantinápolyhoz közelebb nyomult „egésségi okokból.“ A török kormány pedig visszautasitá a sokszor emlegetett erődők kiadása iránti orosz követeléseket.

Magáról Suvaloffról most az eddigiektől lényegesen eltérő versiók érkeznek. A „P. Ll.“ ismét közöl egy pétervári levelet, mely szerint Suvaloff gróf a czár és ennek legközvetlenebb tanácsadói előtt hangsulyozta és erősitette, hogy Oroszországnak egyátalában nincs mit tartani az angol fegyverkezésektől. A német vezérkar is ezen nézetben van, mint ezt Suvaloff Friedrichsruhéban állitólag megtudta. Dolgoruki herczegnő termeiben beszélik, hogy Angolország ez évben semmi szin alatt sem képes egy európai háboruban két ezrednél több katonaságot sikra állitni az indiai benszülöttekből. Hogy azonban mennyire kicsinylik az oroszok az indiai angol haderőt, mutatja az, hogy máris 7000 indiai katona van Málta szigetén.

A mi pedig a tulajdonképeni angol sereget illeti, erről is fölötte kicsinylőleg nyilatkozott Suvaloff, ki szerint Anglia legfölebb két hadtestet képes kiállitani, de ezt is a legnagyobb erőfeszitéssel s a tartalék teljes kimeritésével. A milicz és az önkénytes legiók mind jelentőség nélküliek egy, az ország határain kivül viselendő háboruban.

Bismarck herczeg az emlitett levél szerint azt tanácsolta Suvaloff grófnak, hogy az orosz czár Ausztria-Magyarországgal a legbékülékenyebb módon igyekezzék egyetértésre jutni s teljesitse minden méltányos és igazságos pontban az osztrák-magyar követeléseket. Igy tehát Oroszország, ha kilátásai lesznek arra, hogy háta délnyugot felől fedezve van, rá sem fog hederitni az angol követelésekre s mint levelező mondja, máris több jele van annak, hogy Oroszország visszautasitja Anglia követeléseit.

Másfelől a „P. C.“ is közöl egy pétervári levelet, mely szerint Suvaloff missiójáról nem tudni semmi bizonyosat, mert a tárgyalások a legnagyobb titokban tartattak. Beszélik azonban, hogy az angol kormány részéről is Suvaloff grófnak Pétervárra menesztése nem volt egyéb időnyeresnél s ezt igen jól tudta Suvaloff akkor, midőn Londonból utra kelt; de megtette az utat, hogy véget vessen egy tarthatlanná lett helyzetnek.

A hadügyi helyzetről ezt jelenti a „D. T.“ Az oroszok máj 16-ikán kiüritették San-Stefanót, 2—300 kocsi élelmi szert vittek magukkal és 4000 ember láttatott el ásókkal, valószinüleg azért, hogy friss földmüveket készitsenek. Az egész orosz hadsereg utban van a belgrádi erdőség felé Konstantinápoly közelében. Itt az a nézet, hogy közvetlen támadást lehet várni. Skobelev főhadiszállása áttétetett St.-Györgyre, „az európai édes vizek“-hez közel eső községbe. Az oroszok a vasuttársulattal szerződést kötöttek, hogy 100 kocsit tartson készletben csapatszállitásra Drinápolytól Yanim-Burgasba. Az oroszok azon hadteste, mely előbb Kalikralian Bujuk-Csekmedse közelében volt, egyesült Tottleben haderejével.

Máj. 17-ikén egy nagy haditanács tartatott a szultán elnöklete alatt a Jildiz-Kioszkban. Az összes miniszterek, marsallok és tábornokok, kik Konstantinápolyban vannak, részt vettek a hadi tanácsban. Tárgyalás alatt volt Sumla, Várna és Batum kiüritésének kérdése. A „Turquie“ megczáfolja ama hirt, mintha Todtleben már ultimatumot intézett volna a török kormányhoz, de azt mondja: a nyomás, melyet a kormányra gyakorol, ultimatum szinében tünhetik föl. Az ügyek óráról-órára fenyegetőbb jelleget öltenek. Tottleben már mozgásba hozta csapatait, nyilván azzal a fenyegetéssel, hogy ha Sumla és Várna ki nem üritettik, a fővárost megtámadja Duava Szecsa irányában, a hol Baker pasa parancsnokol. Hir szerint az oroszok már át is léptek a demarkationalis vonalra. A lakosság attól tart, hogy az orosz hadsereg hatalmába kerithetné a Kavak positiót, mielőtt a britt hajóraj elérhetné a Bosporust. A törökök azonban elővigyázati rendszabályokat tettek és mult éjszaka az ottomanok ujabb csapatokat szállitottak a kérdéses helyre.

Midhát pasa a mohamedán fölkelést illetőleg Newcastleből a „Morn. Post“-hoz levelet intézett, melyben egyebek közt ezeket mondja:

„A ruméliai mohamedánokon oly kegyetlenségeket követtek el a bolgárok és kozákok, hogy azok fölemlitésétől is fölháborodik az emberi lélekiismeret. Békés munkások, ártatlan aggastyánok lemészároltatnak a bolgárok vagy kozákok által, vagy pedig kivégeztetnek az orosz hatóságok ál-

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

A TIZENKETTŐDIK ÓRÁBAN.

ELBESZÉLÉS.

Irta:

SPIELHAGEN FRIGYES.

Hatodik fejezet.

(12-ik folytatás.)

S madame Smitz e szavaknál megvetőleg mosolygott s mindig előre hajló szálagjait erélylyel dobta át vállain.

— De valóban nem értem kegyed szavait, szólt Swen.

— Oh! felelt Smitz asszony, kezeit ingerülten dörgölve s fejét csóválva; a báró ur nem akarja megérteni szavaimat. Perszé nem is illő dolog, hogy egy háziasszony, kinek lakói érdeke szivén fekszik, tudja, hogy hol töltik azok estéiket. És a végén mit is tartozik reá, ha azok idegen házokban náthát kapva betegen jönek haza. Tulajdonképpen csak azért is jöttem fel, hogy mistres Durhamről tudakozódjék egy kicsit, mert még mindig részt veszek régi lakóim sorsában, habár ők nem is tisztelnek meg látogatásaikkal, és oly egésségtelen lakásokat, melyekben gomba terem a gerendák között, az én házamnál előbbre helyeznek. Parancsol még valamit a báró ur?

Madame Smitz oly mélyen megsértődve nézett ki, mint a milyen mély volt a bók, melylyel szavait végzé. Swen látta, hogy nagyon is ideje kiengesztelni a haragos asszonyt.

Beszélhetett neki legalább mrs Durhamről Madame Smitz egyszerre nagyon fontos személy lett a Swen szemeiben.

— De kedves jó Smitz asszony, szólt élénken Swen, miért nem mondotta azonnal, hogy a Bartelmanné háza az, melyben Durhamék laknak; valóban elfeledten, hogy már tegnap is emlitette volt e tárgyat. De hát üljön le kérem egy kicsit madame Smitz, hisz tudom, hogy ugy sincs ilyen időtájban semmi dolga a konyhában.

— Oh a báró ur igen jó, szólt a gyorsan megszelidült madame, ujolag meghajtva magát. De most már nem olyan idegesen mint az előbb s az egyik szék külső szélén foglalt helyet.

— Csak azt akartam mondani kedves Smitz asszony, folytatá Swen, hogy az a ház valóban nagyon nyirkos s mondtam is ezt tegnap mrs Durhamnek.

— Valóban? s beszélt ő is rólam?

— Minden bizonnyal.

— S mindenféle rosszat mondott rólam, nemde? kérdezte Smitz asszony, némi nyugtalanság árnyával arczában.

— Kegyedről roszat? ugyan miért mondott volna?

— Nó az urak olyan különösek. Majd ezt, majd amazt hibáztatják az emberben. S megtörténik néha, hogy egy-egy rendetlen szobaleány valamit elhány, s mindjárt a szegény háziasszonyt gyanusitják vele, hogy az vette el.

— Biztosithatom kegyedet, hogy ily rút gyanusitást Durham asszony soha ki nem ejtett száján.

Smitz asszonyt e kijelentés nagyon meglátszék nyugtatni. Sőt annyira elérzékenyedett felette, hogy köténye sarkát szeméhez kelle emelnie, s leszáritani könnyeit. Swen nem tudta mit gondoljon e magaviseletről. Azon gyanuja támadt, melyhez madame Smitz gyakori izgatott lénye okot adott néha, hogy a jó asszony a spirituosumok élvezésében nem tartja meg mindig azon mértéket, mely okvetlenül szükséges a lelki nyugalom zavartalanságához.

— Igen, igen, sohajtott madame Smitz, hisz mondtam én azt mindig, hogy missis Durham a legjobb, legkedvesebb, legnemesebb szivü asszony a világon, és hogy mindaz, mit származásáról fecsegnek, csupa merő pletykaság, mit okos embernek számba sem kell venni.

Hja! hogy ha az embernek lehetne cselédek nélkül élni! De azok a lányok milyenek! Ott állnak néha órákon keresztül a kutnál, mig korsójukból kétszer is kifolyik a viz, mialatt egymás fülökbe sugdossák gazdájuk minden titkát, és aztán mi szegény fejeink, mikor hazajönnek végre, mindent ujból el kell hogy hallgassunk tőlük; mert mondja csak a báró ur is, nem ugy van, hogy a szegény teremtéseknek a végén is, csak be nem dughatjuk szájaikat, mikor ott a tüz előtt állanak s fáradnak miattunk.

— Természetesen, hogy nem, jegyzé meg Swen.

— Gondolja csak el báró ur, folytatá madame Smitz e szavak által felbátoritva, s székét közelebb vonva Swenhez, az a missis Durham Zsofija — ugyanaz a szobalánya van most is, kit missis Durham évek előtt tőlem fogadott volt meg — sok mindentbeszél az én Orsolyá nak; de mint mondám ki adna hitelt az afféle mende-mondáknak.

Aztán a végén, ha az ember már nyolcz tiz év óta van összekelve, nem élhet most is ugy mint a gerliczék. Édes istenem! az én Kotim (Isten nyugasztalja őt!) a legjobb ember volt a világon, habár néha sok bajom volt is vele, de azért — Jézus Mária! valaki kopogtat az ajtón — és itt egyes-egyedül ülök a báró urral, mit gondolnak majd az emberek.

S a derék Smitz asszony, mintha a villanyütés érte volna, ugrott fel székéről, rohant az ajtófelé, s majd hogy fel nem döntötte Bennot, ki nem kapva feleletet kopogtatására, éppen akkor lépett be az ajtón.

Jupiterre mondom! szólalt meg Benno, nevetve tekintve a tova siető asszony után, még azt hiszem, hogy gyöngéd jelenetet szakitottam félbe, s viszonyt kötöttél pókoddal! Jó reggelt carissime! roszul aludtál? szemeid átkozottul beesettek! ugy látam praxisomat, melyet a tanulás végett egy időre szegre akasztottam, ismét elő kell hagy szedjem. Találd ki! hihez hivtak ma reggel?

— Valóban nem is sejtem; parancsolj egy szivart!

— Köszönöm, azaz: kérek egyet! Szivaraid kitünők — tehát Durhamékhez.

— Kihez? kérdé Swen felriadva.

— Durhamék vagy Dörhemékhez, magam sem tudom tisztán, hogy mondják ki. Hanem azt tudom, hogy ma reggel e családhoz hivattam, hogy — de bizonyosan ma reggel nem adtál még semmit enni zöld békádnak. A szegény állat, már tegnap óta mit sem evett, a kiállott sok rosz bánásmód után. Egy jól táplált légygyel kell neki azonnal kedveskednem.

S Benno elkezdett szaladni kereken a szobában, a falakról s butorokról igyekezvén elfogni a legyeket.

— S miért hivtak oda, ha szabad kérdeznem? szólt Swen, kinek ez alatt sikerült legyőzni nagy elfogultságát.

— Ha szabad kérdezned? — ez már ismét semmi beszéd — miért ne volna szabad kérdezned? áhá most itt vagy kezemben fiatal rajongó, csak gyorsan be a zöld udvarlóhoz, mely csupa szeretetből azonnal fel fog falni. Haba! mint bekapta egy percz alatt! jól tud nyelni! nó jól izlett ugyebár? Igy ni, már most rendelkezésedre állok hajtás. Hogy mi dolgom van angol barátainknál? hát hogy megtekintsek egy kedves kis barna fürtös fiucskát, ki engem szerfelett emlékeztetett reád, mikor még bő kantusban anyád kötényébe fogódzva tipegtél, és hogy orvosi itéletet mondjak a felől, hogy valami gonosz köhögés, mely a gyermeket ezelőtt egy órával meglepte, veszélyes hurut-e vagy nem. Azon érdekeltségből itélve, mely arczodon tükröződik, azt hiszem örömmel fogod hallani, hogy jelenben nincs legkisebb veszély is. Hanem — folytatá Benno komolyabban, — félek a szép fiucska nem fog megöregedni; megkopogtattam mellét, s tüdőjében sok olyat vettem észre, mit teljességgel nem szeretek.

— De hogy esik, hogy épen utánad küldöttek?

— Meglehetős furcsa kérdés, Alkalmasint mert ők is annak tartanak, mi valósággal is vagyok, Aesculap nem épen egészen ügyetlen követőjének, és mert Durham ur és én tegnap este óta szoros barátságot kötöttünk.

— Tetszik neked ez a mr. Durham?

— Rendkivül, talán ép annyira, mint neked.

— Nos?

— Hadd lássam üteredet.

— Miért?

— Hogy lássam mennyire vagy ma ideges. Egy, kettő, három — meglehetős sebes — tehát mint neked Durham asszony, vagy Cornelis, hogy szép keresztnevén emlitsem őt.

— Corneliának hivják? hogy tudtad meg már ezt is oly hamar? Miből gondolod, hogy tetszik nekem Durham Cornelia asszony?

— Édes szivem, azt hiszed, hogy az ember éppen süket és vak? Azt hiszed nem vettem már rég észre, mint tesznek félre gyorsan egy bizonyos szinházi látcsövet, midőn néha kopogtatás nélkül lépek a szobába? Azt véled elfeledtem már a „bolond“ elnevezést, melyet tegnap szegény Müller kapott tőled egy ártatlan megjegyzéseért? Azt hiszed, nem feltünő-e ha az ember egy társaságban, mely nem nagyon számos, egy szép asszonyt perczekig merőn szemlél, s azután fél óra hosszat ábrándozik vele kün a holdfénynél? A kis Müller azt mondta nekem a reggel.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.

tal. Tisztességes családokhoz tartozó fiatal leányok elszakittatnak anyjuktól, hogy az orosz tisztek által megbecstelenittessenek, s aztán kiszolgáltattassanak egy baromi szoldateskának. Többen közülük belehaltak a gyalázatos bánásmódba. A kiirtás müve nem csak nagy szabásban gyakoroltatik, de mindkét nembeli mohamedán gyermekek Oroszországba vitetnek, hogy ott a szláv vallásra térittessenek. Ily tettek eléggé megmagyarázzák a lázadást. Oroszország, midőn a háborut meginditá, azt állitotta, hogy azt Európa nevében teszi. És Európa, mely tévutra engedte magát vezettetni, mely eddig eltürte, hogy Oroszország azt tegye, a mit épen akar, nem fog-é legalább most közbelépni, hogy véget vessen e felháborító embertelenségeknek? Ugyan miért nem megy ki most egy európai bizottság, mely a helyszinén ellenőrizze az oroszok tetteit s az emberiség nevében védje a muzulmán nőket és gyermekeket?"

A mohamedán fölkelésről, mióta kitört, mindössze kevés hir érkezett, de egy sem volt még olyan, mely akár a fölkelés gyöngüléséről, akár az oroszok valamelyes kivivott előnyéről szólott volna. Ellenkezőleg, a fölkelés csak erősbödik, s az oroszok, a hol a jól szervezett fölkelőkkel összemérköznek, csak vereséget szenvednek. Ilyen hir érkezik a Rhodope-hegységből is: az oroszok ujabb vereséget szenvedtek s 200 embert vesztettek. De igenis megteszik az oroszok azt, hogy a hol csak lehet, hagyományos kegyetlenséggel iparkodnak leverni a fölkelést. A porta és Anglia — mint jelentik — gyüjtik is a muszka civilisatió ezen ujabb bizonyitó adatait, melyek közzé fognak tétetni.

Romániában sem fordult jobbra a helyzet. Az erőszakos orosz invasió folyton és egyre fenyegetőbben érvényesül, s ma már az a jelentés érkezik, hogy Károly fejedelem parancsára az egész román hadsereg megindult a Kárpátok mentén keletre, mi azt mutatja, hogy az oroszok észrevétlenül átmentek a tettleges erőszakoskodás megkezdésébe.

A socialdemokratia ellen.

Azon törvényjavaslat, melyet a német kormány a socialdemokraták ellen ezek „megfenyitésére" készitett, igy hangzik:

Törvényjavaslat a socialdemokrata kihágások megfenyitésére. Mi Vilmos stb. a német birodalom nevében a szövetségtanács és a birodalmi gyülés által nyert jóváhagyás után rendeljük, a mint következik:

1. §. Olyan nyomtatványok és egyletek, melyek a socialdemokratia czéljait követik, a szövetségtanács által betilthatók. A tilalom nyilvánosan közzéteendő s a birodalmi gyüléssel azonnal, vagy ha nem ülésezik, legközelebbi összegyültekor közlendő. A birodalmi gyülés a tilalom megszüntetését határozhatja el.

2. §. Nyomtatványok terjesztése nyilvános helyeken, utczákon és köztéreken a helyi rendőrség által ideiglenesen betiltható, ha e nyomtatványok az 1. §-ban jelzett czélokat követik. A tilalom megszűnik, ha a szövetségtanács négy heti időn belül be nem tiltja az 1. §. alapján az illető nyomtatványt.

3. §. Valamely gyülést a helyi rendőrséghatóság betilthat, vagy kezdete után a helyi rendőrhatóság képviselője feloszlathat, ha olyan tények forognak fenn, melyek igazolják azon föltevést, hogy a gyülés az 1. §-ban jelzett czéloknak szolgál.

4. §. A ki az 1., vagy 2. §. alapján kibocsátott tilalom ellenére ilyen nyomtatványt terjeszt, az fogsággal büntettetik. A nyomtatvány lefoglalása birói rendelet nélkül is megtörténhetik.

5. §. A részvétel egy az 1. §. szerint betiltott egyletben vagy a 3. §. szerint betiltott gyülésben fogsággal büntettetik. Hasonló büntetés éri azt, a ki nem azonnal távozik, mihelyt valamely gyülés a 3. §. alapján feloszlattatott. Az egylet elöljárói, valamint a gyülések rendezői és vezetői, továbbá azok, kik valamely eltiltott gyüléshez helyiséget adnak, közös fogsággal büntetendők, mely három havi időnél kevesebb nem lehet.

6. §. A nyilvánosan szóval vagy irásban arra vállalkozik, hogy az 1. §-ban jelzett czélból a fenálló jogi és erkölcsi rendet aláássa, fogsággal büntettetik, mely 3 havi időnél kevesebb nem lehet.

7. §. Ez a törvény csak három évi időre marad érvényben. Az 1. és 5. §§-ok azonnal hatályba lépnek.

A javaslat a hét első napjaiban terjesztetik a német birodalmi gyülés elé.

A Journal des Débats a magyarokról és Tiszáról.

A *Journal des Débats*, ezen elsőrendű páris lap, melynek czikkei európai feltünést szokták kelteni, ma érkezett számában, legelső helyen, ezt irja:

„Emlitettük tegnap a pesti parliament szavazását és Tiszának azt megelőzött beszédét. Ezen beszéd ama kitünő politika proclamatiója és diadala, melyet a magyarok mindig képviseltek a keleti válságban, mert a magyarok, legalább a mi nézetünk szerint, Ausztria jó geniusa, s bölcs és egyszersmind elhatározott tanácsadói voltak. E tanácsadónak egyébiránt megvan a maga beleszólása s Tisza nem az az ember, a ki lemondana jogairól. A magyar kormányelnök nemcsak igen kiváló parliamenti szónok, hanem ügyes tevékeny politikus is, a ki mindig kész gyakorolni a külügyekre a befolyás azon részét, melyet neki az alkotmány kijelől, szóval olyan mint volt Andrássy gróf maga, mielőtt Pestet elhagyta, hogy Bécsben közös külügyminiszter legyen. Minden arra mutat különben, hogy Andrássy és Tisza ma teljes egyetértésben vannak, s ez utóbbi nem tartotta volna azon oly határozott és szabatos beszédet, a melyet ismertettünk, ha nem volna bizonyos Andrássy hozzájárulása felől. Tisza nem hazudtoltatott meg, — nem adta be lemondását: bizonyosnak lehet tehát venni, hogy oly gondolatot fejezett ki, mely egyszersmind az Andrássy grófé. Ez képezi nyilatkozatainak fontosságát.

Nem követtünk, mondá, sem török politikát, sem orosz politikát, hanem az osztrák-magyar monarchia érdekeinek megfelelő politikát. S melyek ezen érdekek? Szük érdekek-e, a melyek könnyen sorozhatók bizonyos számu rovatok alá, vagy localizálhatók egy kiszabott területre? Nem. Tisza nem igy fogja föl azokat. Erélyesen visszautasitotta azt a politikát, mely párhuzamosan akarna menni Oroszországgal — az osztrák-orosz actio, vagy a compensatiók politikáját. Az ő szemeiben az osztrák-magyar érdekek a Balkán-félszigetnek nem csupán nyugatán, hanem keletén mindenütt vannak. Nem valamelyik pontja a sanstefanói szerződésnek fenyegeti azokat, hanem az egész szerződés, a maga összeségében. Ausztria sem egyedül, sem Oroszországgal egyesülten nem intézheti el és garantiálhatja ezen érdekeket, hanem a congressusra gyülő Európa.

Ez a Tisza véleménye, s kijelenti, hogy ha a congressus nem jut eredményre, Ausztria-Magyarország, ha kell egyedül fogja azokat megvédelmezni. Mintha csak angol minisztert hallanánk beszélni, s hogy az analogia még teljesebb legyen: Tisza — hitelt kérvén a déli, keleti és éjszaki határok védelmének biztositására, — kijelentette egyuttal, hogy óvó intézkedések történtek már, különösen Erdélyben, hol tudvalevőleg a kárpáti szorosok megerősitéséről van szó. A kormány nem kétkedik — mondá — hogy a képviselőház megszavazza a hitelt. A magyar képviselőház élénken helyeselte a miniszter beszédét s megszavazta a kért hitelt.

A minek ezen incidensen különösen örülünk, az az, hogy azt mutatja, mikép Ausztria-Magyarország és Anglia a nélkül, hogy formalis megegyezés kötné őket össze, ma mindketten ugyanazon állást foglalják el, hogy a keleti kérdésnek európai megoldását követelik, s visszautasitják a specialis érdekek és külön egyezkedések politikáját."

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház május 20-iki ülésében Simó Lajos bemutatja a gazdasági bizottság jelentését a ház május havi költségvetéséről. — Holnap fog tárgyaltatni, s az elnök javaslatára holnap tárgyalja a ház Bojthor Endre képviselőházi irodaigazgató özvegyének nyugdij iránti kérvényét is.

Következett a napirend: a kiegyezési provisorium egy havi meghosszabbitásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Molnár Antal igen valószinűnek tartja még egy ujabb provisorium szükségét. Azóta, hogy a mostani provisorium megszavaztatott, a ház kiegyezési kérdéseket nem is tárgyalt, pedig azoknak egész sorozata van még hátra. Ezek tárgyalása és a külföldi kereskedelmi szerződések kérdése egy hosszabb tartalmu provisoriumot tesz szükségessé. Ezért a törvényjavaslatot nem fogadja el.

Mudrony Soma a dolgok jelen állásában azt tartja, hogy a chaotikus állapotból, melybe jutottunk, csak ugy lesz kimenekvés, ha hosszabb provisoriumot fogadunk el. A vámtarifa julius 1-jén életbeléptethető nem lesz. A kormány más módon sem gondoskodott arról, hogy valamely ideiglenes intézkedés lépjen életbe. A lehető legnagyobb tájékozatlanságban, a legnagyobb homályban vagyunk.

Mindezeknél fogva nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Irányi Dániel egyszerűen minden indokolás nélkül kijelenti, hogy nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Apponyi Albert gróf csodálkozását fejezi ki a felett, hogy a számos felhozott aggodalmakra a kormány nem nyilatkozik. Még arra sem méltatja a parliamentet, hogy megmondaná, mik az intentiói. A kormány ma-holnap csak szavazó-gépnek tekinti a parliamentet. (Helyeslés balról.)

Széll pénzügyminiszter e vád ellen határozottan tiltakozik. A kormány mindig nyilatkozott és nyilatkozik. A fenforgó kérdésben, mely harmadszor van az idén a ház előtt, nem tartotta szükségesnek azonnal nyilatkozni, mert a Mudrony által nyilvánitott aggályoknak nincsen alapjok. A chaos a tarifa tekintetében semmi esetben sem következhetik be. Hosszabb provisoriumra nincsen szükség. Hátra van még a differentiák kiegyenlitése, melyek a két ház között fennforognak s nagyobb vitát nem igen vehetnek igénybe. Mint egészen uj tárgy, csak a 80 milliós adósság kérdése van hátra. A külföldi szerződéseket illetőleg, mint már a kormány korábban is kijelentette, átmeneteket minden esetre kell létesiteni, s ezek iránt junius 30-dikáig van idő az intézkedésre. A kormány éppen azért sürgeti az uj tarifa elfogadását, hogy az 1853-diki tarifa ujból életbe ne léphessen. A kormány igyekszik a külföldi államokkal a létező szerződéseket meghosszabbitani. De minden esetben gondoskodni fog a kormány arról, hogy az 1853-ki tarifa átmenetileg se léphessen életbe. Mindezek egyébiránt nem uj dolgok. Ezeket elmondotta már januárban mind. (Élénk helyeslés a középen).

Kaas Ivor báró utal a kivülünk álló tényezőkre, nevezetesen a reichsrathra, melyről maga az osztrák kormány sem biztos. Nem lehet tehát olyan nagy biztossággal állitani, hogy az egy hónap elég a kiegyezés befejezésére. Megérhetünk még negyedik provisoriumot is. A törvényes átmeneti intézkedések megvitatása is hosszabb időt fog igényelni.

Simonyi Lajos báró visszatérve Apponyi felszólalására, megjegyzi, hogy a kormánypárt soha sem védi a kormányt, hanem csak szavaz. Több évre szóló provisoriumot kiván, hogy a külállamokkal a szerződések létre jöhessenek.

Steinacker Ödön szintén hosszu provisoriumot akar, s ezért nem szavazza meg a törvényjavaslatot.

Elnök erre a vitát befejezettnek nyilvánitja.

Hegedüs Sándor előadó néhány rövid megjegyzést tesz a felhozott ellenkezésekre, s Mudrony aggodalmait szintén alaptalanoknak találja.

A ház többsége elfogadja a törvényjavaslatot.

Következett a indemnityről szóló törvényjavaslat.

Kaas Ivor b. sajnálja, hogy a hatodik hónapra sem lesz rendes budget. Ez a Tisza Kálmán sorrendje, ki pedig hajdan a deákpárti kormányt vádolta mindig, hogy nincs sorrendje és munkabeosztása. Sok szükséges kiadást, igy a Tiszaszabályozásra is, a kormány nem tehet meg budgettörvény biányában.

Széll pénzügyminiszter megjegyzi, hogy épp e kormány alatt kétszer volt a budget rendes időben megszavazva. A kormány az olyan munkálatokat, melyek nem halaszthatók, végrehajtatja.

A ház a szélsőbal kivételével elfogadja a törvényjavaslatot.

Következett a főrendi üzenet a vámszövetségi javaslatra vonatkozólag. A főrendek az utolsó szakaszba beletették, hogy a törvény julius 1-jén lép életbe.

Kerkapoly inditványozza, hogy e pótlás utasittassék a vámügyi bizottsághoz. Ehhez a pénzügyminiszter is hozzájárulván, a ház elfogadta az inditványt.

Trefort miniszter Tarnóczi interpellációjára válaszolja, hogy a midőn nálunk marhavész mutatkozik, az osztrák tartományok a törvény szerint nyulhatnak a Magyarországból jövő marhákkal szemben praeventiv rendszabályokhoz. Ha egyes hivatalnokok tulbuzgóan járnak el, az ily esetekről legczélszerűbb a minisztertumhoz felterjesztést tenni, a mely nem fog késni a baj orvoslásával. — Tarnoczy megjegyzi, hogy a midőn Magyarországon teljes vészmentesség uralkodik, akkor nem engedik be a morva határon a magyarországi szarvasmarhát. — A ház nem levén határozatképes, az interpelláció iránti határozat máskorra halasztatott, s az ülés véget ért.

A főrendiház május 20-iki ülésében.

Észrevétel nélkül elfogadtatnak a rézváltópénz szaporitásáról, a szőlőbirtok után az 1868. XXVIII. t. czikk által megszüntetett tartozások bejelentési határidejéről és az 1877 évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslatok.

Tárgyalás alá vétetett a közügyi bizottságok által megszavazott 60 milliónyi hitel Magyarországra eső részének fedezéséről szóló törvényjavaslat.

Dessewffy Egyed felvilágositást kér a a kormánytól, hogy ezen 60 millió mi czélra fog fordittatni?

Tisza Kálmán miniszterelnök, kinyilatkoztatja, hogy nem a háboru meginditása czélja a kért hitelnek, hanem az, hogy oly intézkedések történjenek, a melyeknek megtörténtével egyfelől nyugodtan lehet érdekeinknek békében való megóvására törekedni, de a melyeknek megtörténtével másfelől azon esetre, ha az nem sikerülne, biztosak lehetünk az iránt, hogy módunkban lesz a további lépéseket minden veszély nélkül megtehetni, melyeket egy nem óhajtott, de ha a haza és a monarchia érdeke megkivánná, el nem kerülhető háboru esetén megtenni kell.

Prónai Dezső b. önmegtagadásába kerül de megszavazza a tvjavaslatot a kormánynak, mely iránt bizalommal nem viseltetik.

Eötvös Dénes b. azon reményben, hogy a kért összeg nem fog a monarchia érdeke ellen felhasználtatni, elfogadja a törvényjavaslatot.

A ház elfogadja a törvényjavaslatot.

A közmunka és közlekedési miniszterium 77-ik évi pótkiadásairól szóló törvényjavaslat, miután Wencheim László b., Cziráky János gróf és Prónai Dezső b. helyeslőleg szóltak a hármas bizottság által kimondott azon elv mellett, hogy a kormány tartózkodjék a törvényhozástól póthiteleket kérni, Péchy Tamás pedig indokolta e póthitel kérésének elkerülhetlen voltát, s kivüle Vay Miklós br. szólalt fel az iránt, hogy a közmunka és közlekedési miniszter nem adott okot arra, hogy épen ő reá alkalmaztassék e figyelmeztetés, — elfogadtatott s a bizottság figyelmeztetése az elnök inditványára egész általánosságban tartva, közöltetni határoztatott a kormánynyal. Végül elfogadtatott a határőrvidéki erdők megadóztatásáról szóló törvényjavaslat.

Ezzel az ülés fél 3 órakor ért véget.

Az ujpesti rablógyilkosok itélet kihirdetése.

A Rózsa István és Rózsa Gyula ellen hozott legfőbb itélőszéki itélet kihirdetése tegnapelőtt reggeli 8 órára volt kitüzve. A Fortunaépület előtt nagy néptömeg állt, bebocsátását várta, hogy megnézhesse a halál küszöbétől 24 órával álló Rózsa Istvánt. A tárgyalási nagy terem zsufolva telt meg, a biróság korlátain belül fő fő mellett állt.

Pont 8 órakor elfoglalta a törvényszéki tanács helyét. Elnök Bogisich Lajos kir. tanácsos Toldt és Matavovszky birák, Gyürky jegyző és dr. Glük Ignácz törvényszéki orvosból állott a tanács. Tóth Gerő képviselte a kir. ügyészséget. Az elitéltek védői dr. Gombár Tivadar és dr. Liedemann Károly is helyet foglaltak. Az elnök csengetett és mély, feszült csendben 4 szuronyszegezett fegyver közt jött a vádlottak padja elé Rózsa István és Rózsa Gyula. Mindketten jól néznek ki, csak halavány arczszinük utal a börtönre, — Rózsa István egészen megváltozott; kövér arcza, mely egészen borotválva van, rövidre nyirt bajusza, majdnem felismerhetlenné teszik arcza élét. Szeme fénytelen és kicsi, egyátalán elveszitette az arcza azon érdekes szinezetet, melylyel a végtárgyaláskor még birt.

Bogisich elnök kissé rebegő hangon olvasta fel a legfőbb itélőszék itéletét, mely indokaiban azon körülményt is foglalja, hogy Rózsa István romlottságát — családja irányában is — rosz cselekedetek által tanusitá. Az itélethez volt fűzve a legfelsőbb elhatározás is, mely igy szól: Ő császári és királyi apostoli felségének kegyes elhatározásával megengedni méltóztatott, — hogy az igazságszolgáltatás akadálytalanul érvényesittessék.

Rózsa István arcza nem változott meg ezek hallatára, rejtélyes közönyösséget tanusitott — ha csak bensőleg nem hatotta meg őt az elnök szivhez szóló bucsuszava — a megilletődés jele külsőleg rajta észrevehető nem volt. Kétszer kezdé meg Bogisich elnök a könyektől elfojtott és akadozó szavakban „Rózsa István, önnek számolni kell a földi élettel — halálát holnap reggel veszi az igazságszolgáltatás kezéből — ön a földi leplet elveszti, de halhatatlan lelke örökké fenmarad. Térjen magába — Istennél és a mennyben a kegyelem. Melléje adatik Istennek felkent szolgája, ki lelki vigaszul a vallás szent tanait lelkében föléleszti. Ha kivánalmai vannak, módjában lesz azoknak eleget tenni — rokonaitól és ismerőseitől elbucsuzhat."

Ezen megindító beszédre Rózsa István csak azt rebegte: „Igen, — kérem, hogy bucsuzhassam rokonaimtól."

Ezután visszakisérték a Rózsa testvéreket az őrszobába, hol mintegy negyedóráig tartott a testvérek között az elbucsuzás. Szótlanul a könyek árjával elboritva állt a két testvér. Végre nagyot fölsóhajtott Rózsa István, „Isten veled öcsém; őrizzenek a jó szentek, légy becsületes ember és emlékezzél reám!" ezek voltak bucsuszavai öcscséhez.

A börtön kocsijába ült az elvesztett, mellette ült a terézvárosi káplán, a fogházfelügyelő és az őrök és igy hajtattak Pestre a kerepesi-uti fegyházhoz. A kerepesi uton alig haladhatott a kocsi, rengeteg néptömeg fogta el az utat és futott a kocsi után; két lovasrendőr a kapunál ügyelt, hogy a kocsi háboritatlanul férjen be Rózsa Istvánnal, ki után a kapu örökre bezáródott. A kocsiban Rózsa István folyton sirt, a paphoz csak néhány szót szólt és kérte a feszületet, melyet háromszor megcsókolt. Midőn a fegyház kapuján berobogott a kocsi, fölkiáltott fájdalmas hangon, bevezették az iskola és ájtatosság termébe, hol a középen egy kis fehér kendővel boritott asztalka és két szék állott. Rózsa ekkor szeme elé tartotta kezeit és inkább roskadt mint ült a székre. Azonnal imakönyvet kért, melyben néhány perczig olvasott, azután ismét a papot kérte magához. Három börtönőr szuronyszegezett fegyverrel veszi körül. A teremben voltak Horváth és Liszkay fogházfelügyelők. Ez utóbbi távoztakor bucsut vett Rózsától, ki arra kérte még, hogy nejével látogassa meg még egyszer, mert attól is szeretne bucsuzni.

Attól a pillanattól fogva, hogy az elitéltet a fegyházba vitték, élénk nyüzsgés volt észlelhető a kerepesi-uton. Az államügyész, tapintattal, csak is külön engedély mellett bocsátotta be az érdeklődőket. Mikor az ő kinyitotta az egyes látogatók előtt a kaput, tizen, huszan is tolakodtak utánna, azonban nincs kegyelem, a „Mürdert" csak a választottak láthatták. A fegyház, második, nem téres, de elég tágas udvarán szép, virágzó ákácziák vannak ültetve. Jobbra van az elitélt szobája. Szellős szobában, fehér abroszszal leteritett asztal mellett, nyitott imakönyvvel kezében készül Rózsa a halálra. Előtte gyertyák égnek, közbül a feszület. Arczát tenyereibe rejtve, halvány arczczal, közönnyel szemléli a látogatókat. Az adományokat: szivart, pénzt, szépen köszöni meg, a távozóknak „alázatos szolgájá"-t mond. Arcza meg sem moczczan, de félénk habozás, bizonyos keserűség és szomoruság ömlik el rajta. A pap vigaszát csöndesen fogadja, olykorolykor megcsörren láncza. A csend, a mozdulatlan őrök s az elitélt bizonyos kisérteties benyomást gyakorolnak a látogatóra. — Rózsa még a délelőtt folyamán magához kérette védőjét dr. Gombárt és erre Jenny államügyészt kérte, engedné meg védőjének, hogy az ő (Rózsa) nevében táviratot küldjön ő felségéhez Bécsbe, melyben megkegyelmeztetését kérje. Az államügyész megengedte. Rózsa azt mondja most, hogy már csütörtökön sejtelme volt sorsának hovadöléséről. Tegnap ugy látszik, már bizonyosságot szerzett róla s bajusza szálait tépte ki, melyeket szeretőjének szánt emlékül. D. u. meglátogatták anyja és testvérei. Nyugodtan beszélt velük; „igy kell ennek lennie", ugy mondá. Pál bátyja bátorságra biztatta. Legjobban szereti, ha nem zavarják, akkor imádkozik. Az orvossal hosszasan beszélgetett. Elmondá, hogy 1868-ban, midőn katonáskodott, a Somogyban rablókat üldözve, egy erdőben talált egy kis könyvecskét, azonban nem emlékszik, miféle könyv volt az. Ebben a planéták befolyásáról az emberi sorsra több mindenféle volt irva. Megnézte a skorpiót — melynek jegye alatt született; az volt kitéve, hogy akasztófán hal meg, ha pedig megmekül ettől — a mi egy hajszálától függ — 52 éves lesz . . . Az orvos megintette Rózsa Istvánt, hogy feküdjék le, mert nagyon kimerült; de ezt nem tette az elitélt — ugymond — nem tudnék aludni és ha jön látogató ne mondja reám azt, hogy illetlen ember vagyok. Családjával jött egy szőke leány és ez megajándékozta egy szent képpel. Vacsorára rostélyost salátával kivánt. Este 7 órakor meggyónt és, másnap kora reggel áldozni fog.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. május 22.

— A közös hadügyminiszter — a m. kir. kormánynyal egyetértőleg — a hadügyi érdekek előmozditása körül tett kiváló szolgálatokért elismerését nyilvánitotta: Bottlik Lajosnak, a keleti vasut volt főigazgatójának s Ferenczi Freund Károlynak, az első erdélyi vasut főigazgatójának.

— **Soldosnét** a jövő hétre várja Kolozsvárra a szinház igazgatósága. Összesen hat vendég-föllépte van tervben, az első mához egy hétre, május 29-én.

— **A jogászok** majálisát derekasan megtizedelte az eső, mely minden tiltakozás ellenére is már reggel tájt megjelent a láthatáron borongó fellegek köpenyébe burkolózva. Azért mégis volt d. u. 7 óratájt akkora közönségnek bátorsága megjelenni a lövölde izletesen feldiszitett rondeauján, amenynyiből épen 40 pár tánczos került ki a franczia négyesekre. Az első körtánczokat és quadrillet még szabadban lejtették el; hanem ekkor aztán lassu mélasággal elkezdett az eső is belevegyülni a mulatságba s hiába való volt a rendezőségnek minden recursusa és appellatiója az esők istenéhez: be kellett vonulni az áldás elől a lövölde termébe. Künn aztán zuhogott egész éjen át, benn pedig járta az „aranyifjuság" a legjavából ki világos viradtig, a legnagyobá kedvvel, kitörő élénkséggel. A válogatott társaság női része mind csupa szebbnél szebb lányokból és menyecskékből állott; a férfiak sorában pedig ott láttuk gr. Eszterházy főispánt, Simon Elek polgármestert, a hadseregbeli és honvéd-tábornok és ezredes urakat, az egyetemi tanárok nagyobb részét st. Szóval, *de facto* — mint a jogász urak mondják — sikerült egy mulatság volt; hogy *de jure* mennyiben felelt meg a rendezőség theoretikus számitásainak: annak csak az ő zsebök a megmondhatója.

— **A két hét óta tartó** csaknem rekkenő hőséget az éjjel áldásos eső váltotta föl: olyan jóizü nyugalommal csurog, hogy aranyokkal fölér s a gazdaközönség annál inkább örvend neki, mert ugy látszik, tartósabb lesz, amire pedig az egészen eltikkadt növényzetnek már nagy szüksége volt.

— **Leoka Miklós**, a ki a kolozsvári postahivatalnál pár évvel ezelőtt történt nagy lopásért az első és másod foku biróság által egyhangulag elitéltetett, a curia által felmentetett és szabad lábra helyeztedett.

— **A hirhedt Manasses Dániel** ellen az elsőbiróság által kimondott itéletet a másodfoku biróság helybenhagyta, Manasses azonban nem hagyja magát s a curiánál felülvizsgálatot kért.

— **Nagymennyiségü** hamis tizkrajczárosok vannak forgalomban. Az utánzat metszetére és szinére nézve tökéletes, csupán pengése élesebb s ezzel lehet csupán megkülönböztetni a valóditól.

— **Több felől** alapos panaszt hallunk, hogy az itt állomásozó 51 számu sorezred 17 századához az idéni gyakorlatra behivott rezervisták kiméletlen bánásmódban részesülnek. Közelebbről is egy általános megbotránkozást keltő eset fordult elő Radosiewich százados és egy tisztességes állásu államhivatalnok között. A casus belli a volt, hogy az államhivatalnok nadrágján talán valamelyik gemb nem volt eléggé vorschriftmässig, mely rettentő bünért az egész század előtt „szemtelen" sat. czimezgetésekbe részesült s azonkivül 7 napig olyan helyre lett internálva, hova az illető államhivatalnok a tolvajokat, a gaz-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

embereket szokta expediáltatni. Feltünő és megmagyarázhatlannak tartjuk a százados ur pedánságát, midőn köztudomásulag bocskoros és daróczos rezervistákat százával látunk és semmi szabály sem rendelkezik arról, hogy a rezervisták, saját költségükön miként adjustirozzák magukat; arról pedig meg vagyunk győződve, hogy a törzstiszti tekintély és erély nem a bourgoisei szótárban fekszik. Reméljük: hogy illetékes helyen intézkedni fognak, hogy jövőre a százados ur több önmérsékeltséggel csepegtesse embereibe a hadászat fontos tudományát.

— **Nagy Pista** napszámosnak az az áldott jó természete és szokása van, hogy nappali keresményével esténkint rendesen beül egyik-másik butiqueba s ott a nap fáradalmainak pihenése közben tehetségéhez képest (szeliden szólva) berug; minek aztán az a következése, hogy szemeit — bár fénylenek, miként a csillag — vastag homály lepi el s feje oly nehéz, hogy lábai annak tartása alatt inognak, a mi az egész test tartásának és hordozásának komikusan szabálytalan könnyedséget kölcsönöz. — Ilyen „kellemes buta" állapotában történt meg Nagy Pistával, hogy tegnapelőtt estve jóllakás után hazafelé menve a szabályszerü könnyedség egy még szabálytalanabb figurája következtében, egész élet nagyságának hosszával és szélességével belelépett a Szamosba; szerencsére az idő ugy esti 10 óra felé lehetett s a sók járó-kelő közül többen, a kik látták, placzra vonszolták a maszlagos halat, kit azonnal a kiváncsiak sokasága fogott körül. Egy paraszt menyecske, ki ismerte (érdemei után közönségesen elnevezett) „Pálinkás Pistát", sajnálkozva mondá neki: „Szegény Pista bácsi, milyen sok vizet ihatott" . . . „Mi közöd hozzá" — mordult rá P. P. — Pálinkás Pista — „ugy sem ittam kutya kölyök koromtól fogva egy cseppet sem most legalább hála Istennek megittam egyszerre az egész életemre valót."

— **A kártya-játék** culturája Kolozsvártt is nemes fejlődésnek indult. Tegnap egy marosszéki székely ember csatornákkal álldogált a fapiaczon. Két suhancz arra vetődvén, figyelmesek lőnek az atyafira. Beszédbe ereszkednek vele s kérdik, ha nem volna-e hajlandó elvinni őket Tordára? Az atyafi vállalkozik reá örömest s foglalóul mindjárt is kap 30 krt. Eladván áruját, délután a feleki ut végén levő zsidó kocsmába hajt, hogy utasait fölvegye. A passaserek azonban el voltak merülve a kártyázásba, egyik nyert, a másik vesztett folytonosan. Emberünk kiváncsi lőn a játékra s a játszók megé állva, nézte a szerencse forgandóságát. Egyszer a játszók egyike, ki pénzét kezdte visszanyerni felszólította a székelyt, hogy tegyen most ő is erre a „blatt"-ra, mert bizonyosan nyer. A székely sok unszolás után engedett — minek vége az lett, hogy minden pénzét elvesztette. Akkor a játék félbe szakasztatván utnak indultak. A város végén nehány lépéssel tul, az a jó madár, ki társának és fuvarosának pénzét elnyerte, megállittatja a szekeret, hogy visszamenjen a vendéglőbe felejtett papucsáért. Egy darabig várják, de csak nem jön. A „collega" szintén leszáll a szekérről s biztatja a fuvarost, hogy csak várjon, majd ő utána néz, hol késik a másik oly soká? Emberünk vár-vár, eltelik egy óra, de utasai csak nem térnek vissza. Akkor ötlött eszébe, hogy hiszen ő rá van szedve; azok elnyerték pénzét s megszöktek vele. Fölhajtott a rendőrséghez, a mely tegnap estve nyomozóba vette a jó madarakat, hogy sikerült-e kézrekeriteni őket, vagy nem? azt még nem tudjuk. Mindenesetre helyesen cselekednék a rendőrség, ha az ilyeneket a legszigorubb büntetéssel sujtaná, hogy az efféle fajta gonosztevők mestersége még csirájában elfojtassék.

— **A budapesti** népszinházban vasárnap este a „Csikós" került szinre. Vidorról és Szombathelyiről az „Ellenőr" a következőket irja: Vidor egyénisége biztató. Mint népszinműénekestől, sokat várhatunk. Hangja igen szép, hajlékony s érzelmes szinezetű; játékában meg-megvillan az alakitási képesség s az a zamatos erő, mely szerepköréhez kiválóan szükséges. De ugy énekének mint játékának nagy hátránya az, hogy szerfölött vontatott. A népdalokat, számba sem véve a magyaros rythmust, ugy énekli, mintha véges-végig litániát kántálna. A zenekart a karmester nem győzi eléggé tartani, hogy a harmonia meg ne bomoljon. Tamási dalainak nagy hatása — a régi szép hang fogyatkozása mellett is abban van, hogy ő a népdalokat mintegy szavalva, azzal a sajátságos zamattal és rythmikus sziuezéssel énekli, melyet a magyar népdal okvetlenül megkiván. Nem kell ahhoz sem czikornya, sem elnyujtott epekedés, melyre Vidornak kiválóan nagy hajlama van. A magyar andalgó dalokban is uralkodó a lüktető szilajság, mely a méla merengés közben is kikitör; rythmusa már olyan, mint sirva vigadó természete: hirtelen csapongó, a csöndes ábránd és tüzes hév sajátos vegyüléke. Vidornak azt a jó tanácsot adjuk, hogy nem ugyan a merev taktus szerint, (mert merevséget a magyar népdal nem is tür) de pezsgőbb élénkséggel, rythmikusabb szinezéssel énekeljen s igy csakugyan megkapó, szép hangjával még nagyobb hatást fog kelteni. Játékára nézve is azt jegyezzük meg: ne nyujtsa a mozzanatokat az iró rovására. Szombathelyi tegnap is ügyes és értelmes szinésznek bizonyult. Van routinja s otthoniasan mozog a szinpadon. Csak több kedélyt s a szerep finomabb árnyalását kivántuk volna tőle.

— **Tüzvész.** Sellenberk községében tegnap-előtt éjjel tüz támadván, 14 gazdasági épület lett a tüz martalékjává. A n.-szebeni önkéntes tüzoltóegyletnek egyik szakasza tevékeny részt vett az oltásban.

— **A vasárnap megülése** tárgyában érdekes vita folytattatott a tiszántuli prot. egyházkerület legutóbbi gyülésén Debreczenben. A debreczeni és bihari egyházmegyék inditványozták, hogy a közgyülés a miniszterium utján eszközöljön ki oly országos törvényt, mely a vasárnapok rendszeres mégünneplését rendelje el. Végre következő határozat mondatott ki: „Ezen egyházkerületi közgyülés szükségesnek, sőt halasztathatlannak tartja, hogy a vasárnap és ünnepnapoknak ezen napok keresztyén jelentőségéhez képest komoly megünneplése társulati uton lehetőleg biztositttassék, ennélfogva felhivja az esperesi és lelkészi kart s az egyes egyházak presbytériumait, hogy e tekintetben minden lehető utat és módot kiséreljenek meg és használjanak fel s e nemes czélból alakuló társulatokat mozditsák elő, a mely helyeken pedig tapasztalnák, hogy társadalmi és egyházi uton e tekintetben kellő eredmény nem éretnék el s a vasárnap és ünnepnapok nem méltólag ünnepeltetnek meg, sőt nyilvánosan megrontatnak, a polgári hatóságot keressék meg a közerkölcsiség biztositása szempontjából szükséglendő óvó intézkedés megtétele végett."

— **Az erdélyrészi** református egyházkerület junius 16-án tartja Kolozsváron évi közgyülését. A gyülésnek, mint a b. Kemény Gábor, főgondnok által szétküldözött meghivóból látjuk, egyik legtontosabb tárgya lesz az elhunyt Elekes Károly helyébe generalis notariust választani. Ugy tudjuk, irja az „Ellenőr". hogy e diszes polczra az egyházkerület Szász Domokost, e nagyeszü papot s ékes szavu szónokot emeli, kinek kitünő pennája az egyházkerület méltó tolmácsa lesz. A gyülés tárgysorozata különben a következő: 1. Egyházkerületi jegyző (generális notarius) választása. 2. Az áll. igazgató-tanács évi jelentése. 3. Főtiszt. püspök ur évi jelentése. 4. Tanügyi előadó jelentése. 5. Sérelmi ügyek (kamarai javadalmak ügye). 6. A nagy-enyedi főtanoda vagyoni ügyei. 7. A tanári értékezlet beadványai. 8. A közös tanári értekezlet munkálata, a középtanodák tantervére és rendtartására nézve. 9. Az egyházkerületi bizottság munkálata, a népiskolai tantervre és rendtartásra nézve. 10. Az igazgató tanács törvényjavaslatai és inditványai. 11. Igazgatótanácsosok, főtörvényszéki tagok, gondnokok és tanárok választása.

— **Halálozás.** Negyvennyolcz óra eltelése alatt dr. Császár Károly budapesti tanár második gyermekét Tibort is elveszité.

— **Kovács Sebestyén** holttetemét dr. Lenhossék bonczolta. A bonczolás constatálta, hogy a hires orvos szivrepedés folytán halt meg.

— **Dr. Kovács-Sebestyén Endre** temetése tegnapelőtt délután nagy gyászpompával ment végbe. A józseftéri palotánál a közönség hullámzott már öt óra előtt s a nagyszámu gyalog és lovas rendőrség alig birta a kellő szabad tért föntartani. Uri fogatok hosszu sora volt a háttérben. A halottas ház udvara az első emeletig teljesen gyászba volt vonva; igy a kapualja, a a ház eleje, hol az első emeleti erkélyről fekete lobogó lengett alá, alatta a holtnak családi czimere. A gyászoló közönség kis, igen kis része az udvaron láthatta a holttetemet már a temetés előtt. — Az udvar négy szegletén négy óriási kandeláber ékes lángja világolt; a középen a Szent-Mihály lován a holttest. Az udvar egy beszögellő részében a nemzeti szinház énnekkara, más oldalon a könyező és siró családtagok. A szertartás azzal kezdődött, hogy Török Pál ref püspök és Győry ev. lelkész belépvén segédeikkel, helyet foglaltak; az énekkar gyászdalt hangoztatva, Török Pál mondott egy félóráig tartó remek bucsuztatót, a boldogult tudományos és emberbaráti érdemeit fejtegetve. A megható beszéd után ujra a nemzeti szinház énekkara énekelt, mely után a holttestet a gyászkocsira helyezték s a menet elindult a kerepesi temetőbe, állomást tartván a Rókusz kórház előtt, hol dr. Navratil Imre mondott bucsubeszédet az elhunythoz. A menet hosszu volt; elől a sok egyesület ment zászlókkal. Képviselve volt a pesti, budai orvosegyesület, egyetem, akadémia, a főváros Ráth főpolgármesterrel, Kammermayer polgármesterrel, a tvhatósági bizottság sok tagjával stb. Thaisz főkapitány ügyelt a rendre.

— **Budavár bevételének**, a honvédvitézség ez emlékezetes fegyverténynek huszonkilenczedik évfordulója tegnapelőtt volt. A honvédegyletek vezetése mellett megünnepeltetett ez most is, mint a mióta lehet, évenkint rendesen. A programm ez volt: reggel nyolcz órakor engesztelő mise az elesettekért a krisztinavárosi templomban, d. u. négy órakor pedig összegyülés a budai Horváth-kertben s ünnepélyes kivonulás az elesettek sirjához.

— **Vilmos császár** tudvalevőleg arra utasitá miniszterei, hogy gondoskodjanak a vallásosság terjedéséről. Ez ellenében a bécsi ultramontán-feudális Vaterland azt fejti ki, hogy a császár e nyilatkozata csak agg kora elgyöngülésének tudható be; a kereszténység és a borussismus összeférhetlen.

— **A berlini tanulók** — mintegy 3000-en — pénteken fáklyásmenetet rendeztek a német császár tiszteletére. Kilencz zenekar és ötven zászló volt a menetben. A császár, miután a menet megállapodva egy hazafias dalt énekelt el, egy kilencz tagból álló küldöttséget fogadott a palotában. Vilmos császár köszönetet mondott a küldöttségnek e pompás látványért s a küldöttség szónokával kezet szoritott, mely — mint mondá — a többieket is illeti.

— **A franczia bajadonok** bizonynyal ujjongva fogadják Laroche-Joubert képviselőnek alábbi inditványát, melyet mult pénteken a kamarának tárgyalás és elfogadás végett benyujtott. Az inditvány törvényjavaslat alakjában igy szól: „1. §. Mindaz a franczia, ki a 26-ik évet elérte, az előző év decz. 31-ikétől fogva befejezett negyvenedik éve végeig elesik választói jogától, a mig csak meg nem házasodik. 2. §. Kivétetnek a katholikus kultus szolgái és az oly személyek, kik oly bajban leledzenek, mely azt az elhatározásukat, hogy soha nem nősülnek meg, igazolja."

— **A nők Észak-Amerikában.** A nőemancipatió az egyesült államokban, főleg Illinois államban napról-napra nagyobb haladásokat tesz. Magában Chicagóban három nőügyvéd működik. Mistress Mira Bradwell volt a jogtudományok első tudornője és egyszersmind első nőügyvéd Illinois államban. Ezenkivül a The Legal News czimü igen tekintélyes lapot is szerkeszti, mely olyan nyomdában nyomatik, hol kizárólag nők dolgoznak. A lap kiállitása mintaszerü. Miss Alta M. Hulett Chicagoban, ki nem rég halt meg Kaliforniában, hová roppant sok dolga miatt, megingatott egészségi állapota folytán vonult, olyan jogász volt, kihez a legszebb reményeket füzték. Csak 18 éves volt, midőn ügyvédi irodát nyitott s huszonhárom éves korában már jó neve s nagy praxisa volt, mely évenkint 3000 dollárt jövedelmezett neki. Chicagóban még Parry és Martin kisasszonyok ügyvédkednek a legjobb sikerrel és most igen sok hölgy tanul a jogtudományi tanintézetekben. Nőpapok is sokan vannak, sokan közülök formaszerü engedély birtokában vannak, mig mások hivatalos jóváhagyás nélkül hirdetik az evangeliumot. Illinoisban nagy számmal vannak a hirlapirónők és kiadónők is. A legtehetségesebb köztük Margaret Buchanan Sulivan; Sara Hubbart a The Tribune chicagoi lap irodalmi és tudományos részét szerkeszti. Miss Annie Kerr könyvszemléiért és czikkeiért a divatról, az ottani Timestől évenkint 2500 dollár állandó tiszteletdijat kap: Mistress Virginia Fitzgerald az Inter-Ocean politikai részét szerkeszti. Más nők nagy vállalkozási üzletek élén állanak. Igy például Miss A. Swet — alig 23 éves leány — Nyugat-Amerika egyik legnagyobb nyomdáját vezeti s e mellett Chicagóban ügynöksége van, melyben 15 segédnek ad foglalkozást. Ujabb időben sok nő tanulta meg a gyorsirászatot és számosan nyertek mint törvényszéki gyorsirók alkalmazást.

— **Japánban** a második kormányzó minisztert Okubót, ki a reformok hive, a főváros utczáján öt tettes meggyilkolta. Okubót azért is gyülölték, mivel ő volt az utolsó fölkelés leverője. Okubó 1873-ban Európában volt s igen felvilágosodott embernek tartották. Gyilkosait elfogták.

CSARNOK.

Adóhivatal.

(S. L.) . . . Jer velem olvasó, most az egyszer nem fizetni megyünk oda. Kutassuk át a rubrikák e labyrinthussát s nézzünk meg mindent a mi szemünkbe ötlik; ismerkedjünk meg azokkal a kedves urakkal, a kiket te, ha kérni mégysz hozzájuk, megnagyságolsz, a kisebbekkel kezet szoritasz s „tekintetes urnak" titulálod s a dienert is legalább „kedves barátom" czimmel tiszteled meg; mig ha „semmi bajod sincs velük", az utczán is csak ugy félvállról köszöntöd őket, kik „szivják a nép vérét" s „a nép zsirján hiznak meg." Legalább sokan azt hiszik róluk. Pillantsunk bele a Wertheim-cassákba, mikbe a te keserves filléreid zárvák s a miknek örökkön-örökké éhes gyomrát töltheted bankóval, aranynyal, ezüsttel, rézzel (ha van), jóllakásig, miként a Danaidák hordóját, meg nem töltöd soha. Különben, ugy hiszem, nem is akarod.

Az adóhivatal — mindenütt állami „m. kir. adóhivatal" és nem városi vagy községi adópénztár értendő — kivülről hasonlit egy tömlöczhöz. Ablakain vasrostély, vastábla; kettős ajtójának külsője szintén vas, nagy, nehéz szoritókkal, lakatokkal ellátva. Egyébiránt a pénztömlöcznek (adóhivatalnak) a vármegye tömlöczével igen sok jellege synonym.

Egyikbe ugy, mint a másikba, ha önkénytesen nem megy, veszik és viszik — a foglyot és erős zár alatt tartják s a mint a porkolábnak számba van adva a legutolsó csirketolvaj is felelősség mellett való őrizetre, hogy meg ne szökjek: a pénzszekrények börtönőre (a pénztárnok) is ép ugy köteles ügyelni az ezerestől elkezdve a legutolsó fél krajczárig minden darabra, egyenként és összesen, hogy meg-vagy el ne — szöktessék.

Megtörtént bizon a boldog emlékü (azért boldog, ma már hála Istennek csak az emlékezet beszél róla) Bach korszak alatt, hogy a kakukvári adóhivatal pénztárából 70,000 frtot egy éjjel szerencsésen megszöktettek. Azóta fegyveres őr áll a kapuközt éjjel-nappal. Nyilván azért, hogy az a valaki, a ki elemelte (s aligha nehéz volt neki) a 70.000 frtot, ha tán vissza akarná hozni: be ne ereszsze; szurja, vágja, lőjje; de mikor a vasajtó zárva, akkor se be, se ki, jöjjön akárki: — vissza neki!

De ha te velem tartasz olvasó, ne félj, nem lészen bántódásod. Az őr tiszteleg, a nehéz vasajtó udvariasan fordul egyet a sarkán s ott áll előttünk szabadon az ut, mely a szobák során át elvezet, épen a pénzügyminiszterium frigy-ládájához, melynek hű őrizetére esküt tesz le mindenki, a kit a magas kegy alabárdossává nevez ki „m. k. adótiszt" czimen. A szoba küszöbén megállva, kisebb-nagyobb linea fegyverek mögött, könyvek, naplók, jegyzékek, lajstromok, kimutatások halmazával csak nem a meggörnyedésig megrakott asztal előtt látsz egy alakot. Félig nyitott szája szünetlen mozog, mint egy gőzgép szellentyüje, beszél, mond folytonosan és ir, jegyez; szemei szigoru regulával tévedeznek föl s alá az orra alatt levő papiroson: fülei mellé (mert füle az adótisztnek is van) jobbról egy penna, balról egy plajbász ragaszkodik merev magatartással; nem lát senkit, nem hall semmit. Ha nem hiszed nyájas olvasó, ki velem és sérthetlenségem fedezete alatt vagy, próbáld meg. Toppants egyet: nem hallja. Köszönj udvariasan, meghajtva magad: nó azt meg éppen se látja, se hallja. El van merülve a jó öreg Brassai bácsi „számitó sokratesével" kikövezett gondolatainak plust és minust izzadó fellegvárába: számadol. Ez az adótiszt. Az adótiszt egész élete nem egyéb számadolásnál.

A mi a papnak az imádság, neki az a sokszorozó tábla. Az adótiszt rubrikában születik, abban él, abban gondolkozik, álmát is abban látja, s imádsága is (az adótiszteknek többféle imádságuk van) rubrikában megy föl a mennyországba. Másik jellemző tulajdona az adótisztnek: az alázatosság fölfelé. Lefelé csak azért nem, mert az állami szolgálatban rosszabbul fizetett s kevesebb jelentőséggel biró hivatalnok nálánál nincs. Az adótiszt alázatosan ül, alázatosan áll, alázatosan gondolkozik, alázatosan beszél, (mikor kérdezik) s mikor hallgat is: alázatosan hallgat. Testi szervezetére különös alkotásu. Hátgerincze csont helyett, vékony nádcsigolákból van összerakva, hogy hajolhasson megerőltetés, vagy annak látszata nélkül. Ez ugyan nem „Vorschrift", de jól betanitott gyakorlása a Kék szakáll czimü operette egy fönségesen komikai jelenetében énekelt ama mondat szabad forditásának.

„Man muss sich bücken, bücken, tiefer bücken, immer bücken, wenn man was erreichen will!" Hanem legyünk igazságosak. Ez a köpenyeg az állam szolgálatban levő, mástól függő hivatalnokra, kicsinyre és nagyra, a kisebbre nagyobb s a nagyobbra kisebb mértékben ráillik.

Azonban hagyjuk az adótisztet s menjünk egy szobával bennebb. Ott találjuk az „ellenőr" urat. A Wertheim-cassa második aczélkulcsának vitéze. Finom ember és gavallér. Divatosan öltözködik és illatos cigarettet sziv. Nyájasan mosolyog feléd, udvariasan köszönt, üléssel kinál meg, (de nem azért, hogy elfogadd) s ha csak látásból ismer is, a feleséged hogyléte után tudakozódik s kezeit csókoltatja (ő ugyan soha életében nem látta s meglehet azt sem tudja, hogy van-e?) elmondja a legfrissebb telegrammot a „Neues Pester Journal"-ból, miközben jöveteled czélját sem felejti megkérdezni, hogy „ugyan mit parancsolsz", vagy „mivel szolgálhat."

Legyen aztán bármi dolgod, vagy be a pénztárnokhoz, vagy pedig ki „az officiális urakhoz" utasit. A te ügyed „nem tartozván hozzá" sajnálatát fejezi ki, hogy „nem épen ő" szolgálhat, de különben is nyakaszakadtáig dolga van épen most, mert ő „stimmol." Az adóhivatal zenélő óráját a wertheim-cassát stimmoltatja a pénzügyi zenetudomány kottájával, a bevételi és kiadási naplók eredményével. Az adótisztek az „A. B. C. D. J. lajstrom, C. napló, L. napló, illeték-egyenérték, egyenes adó, fogyasztási adó, szőllődézmaváltsági napló, sörlajstrom, pótadó-nyugta lajstrom, honvédelmi, közös hadügyi, kereskedelmi, közoktatási, közlekedési, bel- és igazságügyi-tárcza napló, földadó szabályozási, adóbehajtási, dohányeladási stb. stb. összesen 60—70 naplóban a mi bevételt és kiadást könyvelnek, azok egyes tételének összegét ő (az „ellenőr ur") „bevezeti" a bevételi s kiadási főnaplókba s az ezek összehasonlitása utján nyert eredmény az a „kóta" a mit az „adótárnok" az „ellenőr" szeme láttára aranyban, ezüstben és rézben, bankjegyek chorusának néma kiséretében, a Wertheim-cassából (a pénzügyi zeneszabályok értelmében „szünet" helyett „hiánynak" nevezhető „pausa" nélkül ki kell muzsikáljon.

Ne zavarjuk tehát a „próbát", mulatságosabb jelen lenni az „előadáson". Menjünk be az adótárnokhoz, a ki a körülményekhez képest hol „tekintetes", hol „nagyságos", hol „méltóságos ur". Alakja egészen hozzávaló. Magatartása egyszerüen nemes, arcza komoly és szemlélődő modora előkelően barátságos, beszéde kimért és határozott, mint a számtudomány. Lehetőleg széles asztalának véges-végére fektetett hosszuszáru tajtékpipájából bodor füstfelhőket ereget, a mi, ha nem ismernéd is, sejtetné az „urat", a hivatalfőnököt, a ki itt rendelkezik és parancsol mindenkinek, rendesen gyöngédebb hangon és ildomosabban, mint a hogy neki „parancsolnak" felülről.

(Vége köv.)

NYÁRI SZINHÁZ.

Bérlet 4-ik szám.

Kolozsvártt, csütörtökön, május 23-án 1878.

A tündér ujjak.

Szinmű 5 felv. Irták Scribe és Legouvé. Franciából forditotta Feleki Miklós.

SZEMÉLYEK:

Lesneven grófné — — — Krasznainé.
Lesneven gróf, fia — — Szentgyörgyi.
Tristán, a gróf fia — — Abonyi.
Bertha, a grófné unokája — Gerő Lina.
Helén, a gróf unokahuga — Hunyadi Margit.
Kerbriand Richard, bretagnei nemes — — — — Szacsvay.
Menville márquisné — — Békessy Irma.
Berny asszony — — — Némethyné.
Penn Mars, herczeg — — Krasznai.
Josephine, a marquisné komornája — — — — — Bátekné.
Corine, varró — — Pünkösti Anna.
Eszter, leányok — — Borand Hermin.
Liatal — — — — — Váradi Albert.

Történethely Bretagne és Páris.

Kezdete 7 és fél órakor.

A „KELET" magán táviratai.

Feladatott **Budapesten** május 22. 10 ó. 30 p. d. e.
Erkezett Kolozsvárra május 22. 10 ó. 40 p. d. e.

Suwaloff békésen nyilatkozott Berlinben. Tegnap ment Londonba.

A törökök már kétszázötven ezer embert felfegyvereztek. Batum átadására az oroszoktól ultimatumot kaptak.

Az oroszok kővel rakott hajókkal várnak a Duna Sulinai torkolatánál, hogy az angol háborura a Dunát elzárják.

A román hadsereg északra huzódva négy állást foglalt. A tizenegyedik orosz hadtest Romániából Bulgáriába megy.

Tizenötezer ujonczot szednek Oroszországban.

A quota-tárgyalás nyugodt, az ellenzék csak az ülések meghosszabbitását ellenzé.

Távirati tudósitás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről május 21.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól frt	tól kr	ig frt	ig kr
Buza	bánsági	10	58	—	—
	tiszavidéki	10	80	—	—
	pestvidéki	10	60	—	—
	fehérmegyei	10	70	—	
	bácskai	—	—		
Rozs	magyar	7	60	7	80
Árpa	takarmány	7	05	7	80
	maláta	7	60	9	60
Zab	magyar	6	65	6	90
Tengeri	bánsági	7	—	7	10
	másnemü	—	—	—	-
Repcze	káposzta	-	—		—
	bánsági	—	-		—
Köles	magyar	7	70	8	—
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitadó	11	35	10	40
„	Szept.—Oktre szállitan.	10	60	10	65
rozs	tavaszra szállitandó	—	—	—	—
teng.	Májusra—junira szállit.	7	12	7	15
repcz.	káposzta Aug. Szept. szál.	15	3/8	15	5/8
„	bánsági Jul. Aug. szállit.	14	7/8	14	7/8
(ny.) zesz	100 liter százalékként.	31	3/4	32	—

Erték- és váltófolyam.

1878. május 21.

Magyar aranyjáradék	85.70.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát .	121.—.
„ „ „ 2 „ . .	110.50.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „ . .	73.—.
„ „ állami kötvény 1876 év .	65.50.
„ vasuti kölcsön	99.25.
„ földtehermentesitési kötvény . .	79.40.
temesi „ „ . .	77.75.
erdélyi „ „ . .	76.50.
horv. slavon „ „ . .	—.—.
magy. szőlődézma váltság „ . .	81.—.
Oszt. egységes államadósság papirban .	61.90.
„ „ „ ezüstben .	64.80.
„ aranyjáradék	71.70.
1860. államsorsjegy	113.75.
Oszt. nemzeti bank részvény . . .	7.96.
„ hitelrészvény	213.—.
magyar. hitelbank	188.50.
Ezüst	105.75.
Cs. k. arany	5.73.—.
Napoleond'or	972 1/2
Német birod. mark	59.95.
London	121.40.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. **2322**. ai. (177) (1—3)
1878.

Pályázat.

A csikszerdai polg. közkórháznál folyó évi julius-hó 1-ső napján betöltendő igazgató főorvosi állomásra évi 400 o. é. frt fizetéssel ezennel pályázat nyittatik.

Pályázni kivánó orvos-tudor urak felkéretnek, hogy az 1876. évi XIV. t. cz. 63 §-sa értelmében fölszerelt kérvényeiket, Csikmegye főispánja méltóságos Mikó Mihály urhoz Csiksomlyón

junius-hó 15-dikéig

annál bizonyosabban beadni sziveskedjenek, mert később érkező folyamodások nem lesznek tekintetbe vehetők.

Csiksomlyón, 1878. május 15-kén

az alispán helyett:
KÁDÁR IMRE, főjegyző.

Umrath és Társa Prágában.

Mezőgazdasági gépgyárosok

ajánlják, a szilárd kivitel, könnyü járás, nagy munkaképesség és tiszta cséplésről legelőnyösebben ismert, ugy talpán álló mint kerekeken járó

(138) (7—21)

kézi és járgány-cséplőkészületeiket

1-től 8 ló- vagy ökorerőig.

Továbbá készítünk különféle nagyságu és elismert jó minőségü

tisztitó rostákat, kukoricza-morzsolókat és szecskavágókat.

Ábrákkal ellátott árjegyzékkel postán küldve díjmentesen szolgálunk.

Mell- és tüdőbetegségek,

bármi nemüek legyenek, legbiztosabban eltávolitatnak az orvosi utasitás szerint készült

Wilhelm Schneeberg-féle allopjával.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésztől Neunkirchenben. Ezen nedv rendkivül hatásosnak bizonyult be **torok** és **mellfájás, hurut, rekedtség, köhögés** és **nátha** ellen. Sok beteg bizonyitja, hogy csupán e nedvnek köszönhet csendes álmot.

Jeles ösvszer **még** e nedv **hűdös** és **zord időjáráskor.**

Rendkivül kellemes íze miatt hasznos gyermekeknek és szükséges mellbetegeknek; elkerülhetlen szer énekesknek és szónokoknak fátyolos hang, vagy épen rekedtség ellen.

Számos bizonyitvány tanuskodik a fennebbi állitás mellett; legfényesebb bizonyitéka e nedv rendkivüli hatásának, hogy **Oppolzer** tanár, udvari tanácsos, a bécsi cs. k. egyetem rector magnificusa, e nedvet a kórházban valamint magán egyéneknél a legjobb sikerrel alkalmazta.

Hasonlólag sok bel- és külföldi orvos e nedvet ajánlatosnak találta és sok esetben rendelte.

A mondottak bizonyitásául következő elismerő iratokat közlünk.

Bizonyitvány.

Hat éves fiam Ferencz nyolcz hét óta oly heves szamárhurutban szenvedett, miszerint félnem kellett, hogy egyszer csak megful; emellett egészen elsoványodott s oly gyenge lett, hogy alig tudott lábán állani. Ekkor ajánlották nekem a Schneeberg-féle növény allopot, s bála e kitünő szernek, már az első palaczk felhasználása után megszünt köhögése, a második palaczk után pedig egészen más kinézést kapott a gyermek, megerősödött s azóta teljesen egészséges.— Idősb fiam is nehány nap alatt meggyógyult heves köhögésből és rekedtségből ezen szer által.

Mély hálával gyermekeim gyors és bámulatos meggyógyulása miatt adom tehát e bizonyitványt és óhajtom, hogy a szenvedő emberiség javára minél távolabb legyen ismeretes, s általánosan használtassék. (115) (9—52)

Flatz, márczius 6-kán, 1855.

Just Antal. **Scheibenreif Lőrincz**, polgármester.

Tekintetes úr!

Kérem, hogy nekem hires növény-allopjából lehető előbb még 4 palaczkot küldeni sziveskedjék, érzem, hogy az elhasznált 2 palaczktól mell- és torokbajom, valamint tetemes nehézálegzésem napról napra javul; most tehát egyenesen önhöz fordulok remélve, hogy a legfrissebbül kapatók. Mellékelve 5 frt. p. p.

Teljes tisztelettel maradtam:

Bock Henrik, sebész- és szülészorvos.

Münchert, Ostraug mellett, február 23-kán 1859.

Orvosi vélemény!

A Schneeberg-féle növény allop felette enyhitő szer mellfájások, asthma, tüdővész, köhögés, nátha esetében s ily betegségek ellen ajánlható. **Dr. Feschl.**

Hohenmauth, január 25-kén 1858.

Cantily Lipót, gyógyszerész urnak Gráczban.

Tekintetes ur!

Hasztalan élvezett különböző szer után, mellbajom ellen, melyben két év óta szenvedtem, kisérletet tettem egy palaczkkal az ön által hirdetett Schneeberg féle növény-alloppal, mely bizonyára minden mellbetegnek ajánlható; mert az első példány elhasználása után könnyebbülést éreztem, s e jeles gyógyszerből további két palaczk megkisérlése után, egészségem tökéletesen helyre volt állva. Midőn tekintetes urnak legbensőbb hálámat fejezném ki, maradtam

hálaköteles szolgája

Grácz, február 3-kán 1857. **Pock W. J.**

Tekintetes ur!

Mintán önnek növény-allopja használata után nyolcz hétnél tovább tartott köhögésemtől és ezzel egyhelyütött rekedtségemtől teljesen megszabadultam és önnek ezen kitünő növény-allopja hatása következtében előbbi énekhangomat is visszanyertem; annál inkább kötelezve érzem magam e jótékony találmányért nemcsak elismerésemet és hálámat kifejezni, hanem azt a jeles gyógyszert saját meggyőződésem szerint minden mellbetegnek is, különösen énekesnek általánosan ajánlani.

Különös nagyrabecsüléssel maradtam alázatos szolgája **Bauer János**, iskolatanitó.

Peisching, junius 25-kén 1857.

Minden palaczkhoz használati útasitás van csatolva.
Egy palaczk ára 1 frt 25 kr. o. ért. A göngyölésért 20 kr. számittatik fel.

Főraktár: Wilhelm Ferencz gyógyszerésznél Neunkirchenben.

A valódi **Wilhelm Schneeberg-féle növény-allop** kapható még

Kolozsvárt: Valentini A., gyógyszerésznél.
Aradon: Tones F. és társánál.
Balázsfalván: Schiessl Károly, gyógyszerésznél.
Brassóban: Jekelius Nándor, gyógyszerésznél.
Gyula-Fehérvárt: Fröhlich Gyula gyógyszerésznél.
Nagy-Szebenben: Thalmayer Frigyesnél.
Segesvárt: Teutsch J. B., kereskedőnél.

A birodalomban legolcsóbb Törlesztési kölcsönök.

Pénz-kölcsönöket

a birodalom bármely részében **telekkönyvezett földbirtokra 1000** forinttól kezdve bármely magas összegig **5** vagy **6%** kamat mellett törlesztésre és **5000** forinton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközlök. (481) (14—*)

Községi birtokokra szintén a legolcsóbb kölcsönök.

Legolcsóbb Jelzálog-kölcsönök 5 vagy 6% kamatra.

Békebelezett **terhek kifizetését** szintén eszközlöm.
Bővebb felvilágositással készséggel szolgál

Voith Gergely,
Kolozsvárt párisutcza 19 sz. saját-háza.
(Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4 óráig.)

Ezen törlesztési kölcsönök bármikor visszafizethetők.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum egyleti könyvárus és m. k. egyetemi nyomdász bizományában ujabban megjelent

és kapható:

XXI kőnyomatu ábrával.
Irta s az ábrákat rajzolta
br. SZENTKERESZTY GYÖRGY.
Ára 1 frt 50 kr.

TARTALMA:

Előszó.

I. Rész. Szőlőépités.

Pár szó a régi szőlőkről. Szőlőépités. A hely megválasztása. Vizvezető útak. Rigolirozás. Az ültetendő szőlőfaj megválasztása. Szőlőskola. Czövekelés. Az ültetés. Az új szőlő kezelése tökéletes beálltáig. A pótlások.

II. Rész. Szőlőmüvelés.

Bevezetés. Trágyázás. Karózás. Kötözés. 1-ső kapálás. Magfa választás és csipdesés. 1-ső daraszolás. Hónaljozás. 2-dik daraszolás. Szüret. Metszés. A fedés.

III. Rész. Pinczekezelés.

Bevezetés. A pincze. Forraló kamra. Hordók. Sajtó. A szüret. A must javitása és szaporitása. A Gallizálás A czukortartalom meghatározása. A savanytartalom meghatározása. A czukoroldat elkészitése. A Chaptalizálás. A forrás. Petiotizálás. A bor alkatrészei. A fiatal bor kezelése. A seprő (üledék). A bor lehúzása Derités (tisztitás). A bor szesztartalmának emelése. A borok elegyitése. A bornak palaczkokba húzása. A bor hiányai és betegségeiről. Végszó.

Szőlőépités müvelés és pinczekezelés.

Jelen a tapasztalatból meritett 12 ivre terjedő népszerü és könnyen érthető modorban irt mű hivatva van, különösen Erdély közép- és kis birtokosainak utmutatóúl szolgálni a szőlőépités, müvelés és pinczekezelés körül, s mint olyan mely a szőlészet e három ágát egybefoglalva a szöveghez mellékelt XXI sikerült kőnyomatu ábrákat tartalmaz, bortermelőinknek kitünő szolgálatot tehet — miért is felette ajánljuk az illetők figyelmébe.

Vidéki megrendelőknek legczélszerübb posta utalványon 1 frt 55 krt. beküldeni, mely esetben a mű bérmentve küldetik meg.

Stein János,
erd. muzeum egyleti könyvárus és m. k. egyetemi nyomdász Kolozsvárt.

---

(178) (1—*)

DIETRICH SÁMUEL

Első Erdélyi Gazdasági GÉPGYÁRA,

vas- és ércz öntödéjében

Kolozsvártt

(felső-szénutcza, ezelőtt Rajka-féle ház)

kaphatók:

Gőzgépek.
Gőz- és kettős hatásu szivattyuk.
Kútszerkezetek.
Tüzoltó-fecskendők.
Mü- és paraszt-malmok, serfőzés- és szeszgyárakhoz teljes berendezések.
Keverő- és hütő szerkezetek.
Élesztő sajtók.
Lyukasztó-gépek.
Malátazúzók.
Kör- és keret- (Gatter) fürészek.
Lójárgányok (cséplőgépek).
Közlömüvek (Transmissionen).
Emelő- és ütő-szerkezetek.
Félhúzó- és emelő-gépek.
Tizedes- és százados mérlegek.
Borsajtók.
Szőlőzúzók.
Szecskavágók.
Répa- és burgonyavágógépek.
Törökbúza-kapák.
Törökbúza-töltögetők.
Törökbúza-morzsolók.
Vetőgépek.
Kerülő-, váltó-, mélyitő- és szőlő-eke.
Exstirpátorok.
Rétgyaluk.
Boronák.
Szőró- és tisztitó-rosta.

Elvállal mindennemü **öntött-** és **kovácsolt-vas sirkeritések, áltányok, léposők** és **léposőkorlátok** készitését; továbbá: **kovácsolt-** és **öntött vascsövek, áltányok, oszlopok, sárga-** és **vörös rézöntvények** gyártását, valamint a gépészet körébe tartozó **tervezetek** és **rajzok** elkészitését, mindennemü **fölszereléseket** és **gépkijavitásokat.**

Megrendelések **Dietrich Sámuel** vasűzletébe, főtér br. Bánffy-ház, intézendők.

BERGER gyógyszerész kátrányszappana

tanár dr. Schroff lovag, tanár Heller, dr. Melicher és számos orvos és avatlan itélete és bizonyitása alapján, kilencz év óta biztos eredménynyel használtatik

mindennemű bőrbetegség,

valamint az arczbőr minden tisztátalansága ellen,

főképpen bőrkiütések, rüh, börszeny, kosz, hájfolyás, fej- és szakállkorpa, szeplő, májfolt, úgynevezett rezes orr, fagydaganat, lábizzadás, valamint gyerm kek mindenféle külső fejbaja ellen. Ezenkivül mindenkinek ajánlható börtisztitó mosdószer gyanánt. Ha Berger Kátrányszappana egészséges börnél állandó mosdószer gyanánt, vagy időnként fürdésnél használtatik, rendkivüli finomságot és üdeséget kölcsönöz neki, a minőt semmiféle más szer által el nem érhetni, s állandóan megóv minden fennebbi bajtól.

Egy darab ára használati utasitással együtt 35 kr.

Berger kátrányszappana 40% tömitett fakátrányt tartalmaz, igen szorgalmasan van készitve s lényegesen különbözik a kereskedésben előforduló minden kátrányszappantól.

Csalódások kikerülése végett

határoztan **Berger kátrányszappanát** kell kérni, s a zöldszinü göngyre figyelni.

Berger kátrányszappana valódi minőségben kapható:

Kolozsvárt: Széky gyógyszerésznél, **Gy.-Fehérvárt:** Mihellyes, **Sárkányban:** Schnell F. és Erdély minden gyógyszertárában.

Ezenkivül minden gyógyszertár képes **Berger kátrányszappanát** eredeti árban adni. Megrendelések kicsinyben és nagyban a főraktárhoz: **HELL G.** gyógyszerész Troppauban, intézendők. (97) (6—12)

LUHI „MARGIT“ FORRÁS

legtisztább szikéleges ásványviz.

Hazánk ezen vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyvizét,

a légzési, emésztési- és húgyszervek

idült hurutos bántalmainál,

torok, gége, légcső- és börbetegségekben

kiváló sikerrel használják Budapesten:

Dr. Korányi Frigyes, dr. Kováos Sebestény Endre, dr. Gebhart Lajos, dr. Navratil Imre, dr. Poór Imre, dr. Kétly Károly, dr. Barbás József; Bécsben: **dr. Bamberger Henrik** egyetemi tanár és közkórházi főorvos urak.

Ezen tekintélyek nyilatkozatai szerint, a „Margit“ forrás nem csak méltó versenytársa, **a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübli, Emsi, Vichyi, Radeini,** s hason összetételü vizeknek, hanem gyógyhatásban azokat több tekintetben felül is múlja. A „Margit“ forrás gyógyhatását igazoló orvosi bizonylatok kivánatra, bár kinek készséggel megküldetnek. (77) (13—*)

Szétküldési fő-telep:

Dr. KARLOVSZKY utódánál Luhi forrás, Munkács mellett.

Főraktár: Az erdélyi részekre **Csiki testvéreknél** Kolozsvárt.

HIRDETMÉNY.

(175) **AZ** (2—3)

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSITO-TÁRSASÁG

az erdélyi részekre kihatólag, kolozsvári központtal egy

főfelügyelőséget

szervezvén és ezen állásra engemet nevezvén ki, van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy a társaság ezen megbizását elfogadtam és minden biztositási ügyekben a közönség rendelkezésére állok.

A társaság biztositást nyujt: **tűz-, jég- és szállitmány-károk** ellen, ugy az **ember életére.**

A társaság által kiszabott díjak a tárgyak minőségéhez mértek és egyaránt felelnek meg az intézet és a biztositottak érdekeinek.

A társaság a nála biztositott tárgyakon előforduló károkat haladéktalanul rendezi és fizeti.— A társaság által fennállása óta kifizetett károk összege 53.000,000 millió frtra halad.— A társaság a nála biztositottak javára eső nyereményekben, az 1877-dik évről 110,777 frt 25 krt osztott ki.

Az eredetileg 300 frttal befizetett részvények jelen értéke: 1700—1800 frt között váltakozik.

A társaság 1877-diki összesitett nyereménye 990,085 frt 96 krt. tett ki, melyből az alapszabály szerinti tartalék stb. levonások után 576,225 frt 95 krt. osztott ki tagjai között.

Ezen tényezőknek az alakulás óta, husz éven át, arányosan állandó ismétlődése következménye, hogy az **Első Magyar általános Biztositó-Társaság** köztudomásulag a birodalom első intézete, hogy kötelezettségei fedezéseire

10.000,000 frt biztositéki alappal és
5.000,000 frtot haladó tisztán készpénz évi bevétellel rendelkezik.— Hogy annálfogva a közönség jól felfogott érdekében áll, másodrangu vagy külföldi biztositó-intézetek mellőzésével, biztositás végett kizárólag az **Első Magyar általános Biztositó-Társasághoz** fordulni.

Különösen most

a jégbiztositási idény

folyamában felhivom a biztositó gazdaközönséget, minél tömegesebb jelentkezés által, érdekei megvédéséről haladéktalan biztositás vétele útján gondoskodni.

A biztositási feltételek, dijjazások s minden erre vonatkozó eljárások iránt, szives készséggel nyujtok felvilágositást, ugy

ügynökség elnyeréséért

jelentkezőknek is közelebbi tájékozással szolgálatra állok.

Minden megkeresés vagy küldemény czimem alatt a főfelügyelőségi irodába: Külső-monostorutcza 26. szám intézendő.

Tűz- és életbiztositásra vonatkozó ajánlatok szintén felvétetnek.

SZÁSZ GYULA.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanode könyvnyomdájában Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.